

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากรที่มีภาวะโภชนาการเกิน
ในตำบลโนนตูม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา
FACTORS AFFECTING FOOD CONSUMPTION BEHAVIOR OF OVERNUTRITION
POPULATION IN NON-TOOM SUBDISTRICT, CHUM PHUANG DISTRICT,
NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

ชญานุช ไพรวงษ์¹ ศุภรดา โมขุนทด² และ พรทิพย์ แก้วชื่น³

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน, วิทยาลัยนครราชสีมา^{1,3}

อาจารย์ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย, วิทยาลัยนครราชสีมา²

*ผู้รับผิดชอบบทความ : ammychanyanutch10@nmc.ac.th

Chanyanutch Praiwong^{*1} Suparada Mokhunthod² and Phonthip Kaewchin³

Lecturer of Bachelor of Public Health Program in Community Public Health,
Nakhonratchasima College^{1,3}

Lecturer of Bachelor of Science Program in Occupational Health and Safety,
Nakhonratchasima College²

*Corresponding author: ammychanyanutch10@nmc.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากรที่มีภาวะโภชนาการเกิน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากรที่มีภาวะโภชนาการเกินในตำบลโนนตูม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ ประชากร ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีภาวะโภชนาการเกิน โดยมีค่าBody Mass Index (BMI) ≥ 23 kg/m² เขตรับผิดชอบของตำบลโนนตูม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 314 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยนำ ได้แก่ความรู้เกี่ยวกับภาวะโภชนาการเกินอยู่ในระดับสูง และทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ในระดับดี ปัจจัยเอื้อและปัจจัยเสริมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ในระดับปานกลาง และพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากรที่มีภาวะโภชนาการเกินอยู่ในระดับสูง การศึกษาความสัมพันธ์พบว่าทัศนคติเกี่ยวกับ

Received: 21 September 2021

Revised: 25 September 2022

Accepted: 29 September 2022

Online publication date: 28 December 2022

การบริโภคอาหาร ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากรที่มีภาวะโภชนาการเกินในตำบลโนนตูม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความรู้เกี่ยวกับภาวะโภชนาการเกินไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากรที่มีภาวะโภชนาการเกิน

คำสำคัญ : พฤติกรรมการบริโภคอาหาร / ประชากรที่มีภาวะโภชนาการเกิน

Abstract

The objectives of this study were 1) To study food consumption behavior of overnutrition population 2) To study factors affecting food consumption behavior of overnutrition population in Non-Toom Subdistrict, Chum Phuang, Nakhon Ratchasima Province. The sample of population both males and females with overnutrition with Body Mass Index (BMI) ≥ 23 kg/m² area of responsibility in Non-Toom Subdistrict, Chum Phuang, Nakhon Ratchasima Province. 314 people. The results revealed that predisposing factors that is knowledge about overnutrition there is a high level and attitudes about food consumption there is a good level enabling factors and reinforcing factors about food consumption there is moderate and food consumption Behavior of overnutrition there is a high level. A Study of the relationship find their attitudes about food consumption enabling factors reinforcing factors relationships with food consumption behavior of overnutrition population in Non-Toom Subdistrict, Chum Phuang, Nakhon Ratchasima Province with statistically significant 0.05. As for the knowledge of overnutrition not relationships with food consumption behavior of overnutrition population.

Keywords: Food Consumption Behavior / Overnutrition Population

บทนำ

ภาวะโภชนาการเกิน เกิดจากการบริโภคอาหารหรือสารอาหารที่เกินกว่าความต้องการของร่างกาย เช่น บริโภคอาหารที่ให้พลังงานเกินกว่าที่ร่างกายจะใช้ ร่างกายจึงเกิดการสะสมพลังงานเหล่านั้นไว้ในรูปของไขมัน ทำให้เกิดโรคอ้วน หรือหมายถึงการได้รับวิตามินบางชนิด

มากเกินไป จนอาจสะสมและก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายได้เช่นกัน (สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2564) โรคอ้วนหรือภาวะโภชนาการเกินได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากข้อมูลในปี พ.ศ. 2560 ความชุกของโรคอ้วนในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก 14 ประเทศ ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในลำดับที่ 5 ที่พบความชุกของภาวะน้ำหนักเกินและโรคอ้วนถึง ร้อยละ 50 อันดับ 1 ถึง 4 คือ ประเทศออสเตรเลีย มองโกเลีย วานูอาตู และฮ่องกง คาดประมาณว่า ปัจจุบันประเทศไทยมีผู้ที่มีรูปร่างท้วมจนถึงระดับอ้วนถึง 17 ล้านคน และจากผลการสำรวจสุขภาพประชาชนไทย โดยการตรวจร่างกาย พ.ศ. 2559 เปรียบเทียบกับ พ.ศ. 2560 พบว่า ความชุกของภาวะอ้วน มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะผู้หญิงความชุกเพิ่มจาก ร้อยละ 34.4 เป็น ร้อยละ 40.7 ในผู้ชายเพิ่มจาก ร้อยละ 22.5 เป็นร้อยละ 28.4 นอกจากนั้น พบว่า ภาวะอ้วนลงพุงมีความชุกเพิ่มขึ้นเช่นกัน ในผู้หญิง ร้อยละ 36.1 และผู้ชาย ร้อยละ 15.4 เพิ่มเป็น ร้อยละ 45.0 และ 18.6 ตามลำดับ (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2561) ภาวะโภชนาการเกินเป็นผลมาจากปัจจัยร่วมหลาย ๆ ปัจจัย เช่น พันธุกรรม การเพิ่มขนาดและเซลล์ไขมันในช่วงวัยเด็กและวัยรุ่น การมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดี การใช้เวลาวางกับกิจกรรมที่ไม่ใช้แรงกาย นอกจากนี้ยังมีรายงานบ่งชี้ว่า ภาวะโภชนาการเกินมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาสังคมเกษตรสู่สังคมอุตสาหกรรมเนื่องจากทำให้ประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น จึงสามารถหาซื้ออุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ มาใช้เปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตการใช้แรงงานไปสู่การใช้เครื่องทุ่นแรงทั้งในการทำงานและการดำเนินชีวิตประจำวัน (อาภรณ์ ดินนาน และคณะ, 2560) แต่สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดภาวะโภชนาการเกิน คือ ร่างกายได้รับพลังงานจากอาหารที่รับประทานมากกว่าพลังงานที่ร่างกายใช้ไปในการเคลื่อนไหว หรือออกกำลังกาย โดยเฉพาะในสังคมเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการรับประทานอาหาร บางครั้งได้รับอาหารไม่ถูกส่วน ได้รับอาหารประเภทแป้งและไขมันสูง ไม่ได้ออกกำลังกาย ทำให้ประชากรโดยเฉลี่ยในเขตเมืองมีภาวะโภชนาการเกินและอ้วนมากขึ้น (รังสรรค์ ตั้งตรงจิตร, 2559) สภาวะของร่างกายที่เกิดจากการได้รับอาหารหรือสารอาหารบางอย่างเกินกว่าที่ร่างกายต้องการ เกิดการสะสมพลังงานหรือสารอาหารบางอย่างไว้จนเกิดโทษแก่ร่างกายไม่เพียงทำให้รูปร่างไม่ดี แต่ยังก่อให้เกิดภาวะแทรกซ้อนต่าง ๆ ได้แก่ ภาวะดื้อต่ออินซูลิน (อาจทำให้เป็นเบาหวานในอนาคต) ภาวะหยุดหายใจขณะหลับ (มีอาการหยุดหายใจตอนหลับ ทำให้ออกซิเจนไปเลี้ยงสมองลดลง) ไขมันสูงในเลือด (ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงของโรคหัวใจและหลอดเลือด) การทำงานของปอดและหัวใจผิดปกติ ดับอึกเสบจากการที่มีไขมันสะสมที่ตับ ปัญหาปวดข้อ และปัญหาทางจิตใจ ดังนั้น ผู้ที่มีภาวะโภชนาการเกินหรือผู้ป่วยโรคอ้วนต้องได้รับการวินิจฉัยและการดูแลรักษาอย่างถูกวิธี เพื่อควบคุมน้ำหนักให้รูปร่างสมส่วนและปราศจากอาการแทรกซ้อนร้ายไข้เจ็บต่าง ๆ ที่จะตามมา

สถานการณ์ของผู้มีภาวะโภชนาการเกินอ้วนอ้วนพุง จากการเฝ้าระวังและสำรวจกลุ่มเสี่ยง คิดเป็นร้อยละ 6.69 (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา, 2561) ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่น่าเป็นห่วง จากสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากรที่มีภาวะโภชนาการเกินในตำบลโนนตูม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษานี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของประชากรที่มีภาวะโภชนาการเกินในตำบลโนนตูม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา ให้มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้ประชาชนมีสุขภาพและคุณภาพที่ดีต่อไป

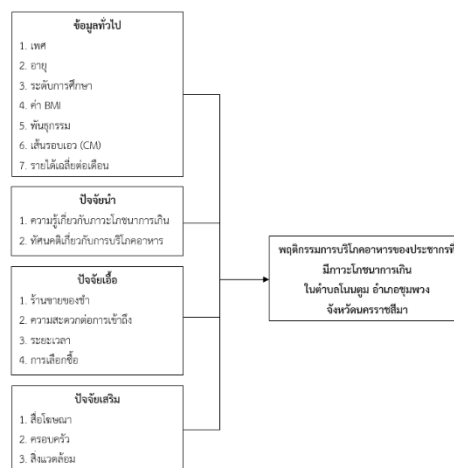
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากรที่มีภาวะโภชนาการเกินของตำบลโนนตูม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากรที่มีภาวะโภชนาการเกินในตำบลโนนตูม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานของการวิจัย

1. พฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากรที่มีภาวะโภชนาการเกินในตำบลโนนตูม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมาอยู่ในระดับสูง/มาก
2. ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากรที่มีภาวะโภชนาการเกินในตำบลโนนตูม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากร ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีภาวะโภชนาการเกิน โดยมีค่า Body Mass Index (BMI) ≥ 23 kg/m² แสดงว่า น้ำหนักเกินเกณฑ์มาตรฐาน (เกณฑ์ประเมินสำหรับคนไทย : WHO) เขตรับผิดชอบของตำบลโนนตูม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 1,450 คน (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนตูมใหญ่, 2562)

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชากร ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีภาวะโภชนาการเกิน โดยมีค่า BMI ≥ 23 แสดงว่า น้ำหนักเกินเกณฑ์มาตรฐาน (เกณฑ์ประเมินสำหรับคนไทย : WHO) เขตรับผิดชอบของตำบลโนนตูม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา จากจำนวนประชากรทั้งหมด กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีคำนวณตามสูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane อ้างถึงใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ. 2560) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 314 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Sample Random Sampling) โดยการสุ่มจับสลากตามรายชื่อกลุ่มประชากรที่มีค่า BMI ≥ 23

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาจัดทำเป็นเครื่องมือหรือเป็นแบบสอบถามในการวิจัย ซึ่งมีลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษานี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ค่า BMI พันธุกรรม เส้นรอบเอว (CM) และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตอนที่ 2 ปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับภาวะโภชนาการเกินและทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ตอนที่ 3 ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ ร้านขายของชำ ความสะดวกต่อการเข้าถึง ระยะเวลา และทักษะในการเลือกซื้อ ตอนที่ 4 ปัจจัยเสริม ได้แก่ สื่อโฆษณา ครอบครัวยุคใหม่ และสิ่งแวดล้อม ตอนที่ 5 พฤติกรรมการบริโภคอาหาร

ผู้วิจัยหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ (Content validity) นำเครื่องมือเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับวัตถุประสงค์ ความถูกต้องเหมาะสมของภาษาที่ใช้และความถูกต้องของการวัดโดยนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .67-1.00 และหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่มีภาวะโภชนาการเกินในตำบลสาหร่าย อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของความรู้เกี่ยวกับภาวะโภชนาการเกินและทัศนคติเกี่ยวกับการ

บริโภคอาหาร ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมและพฤติกรรมบริโภคอาหาร โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .84, .86, .86, .82 และ .84 รวมทั้งฉบับเท่ากับ .84 ซึ่งมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากรที่มีภาวะโภชนาการเกินในตำบลโนนตูม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา โดยรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล โดยจะใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง มีขั้นตอนในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 1) จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการเก็บข้อมูล
- 2) ในการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะทำการแจกแบบสอบถามเฉพาะประชากรที่มีภาวะโภชนาการเกินในตำบลโนนตูม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา โดยผู้ศึกษาจะทำการชี้แจงให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์และอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามก่อนที่จะทำการแจกแบบสอบถาม
- 3) การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยผู้ศึกษาได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้อง และความสอดคล้องกันของคำตอบในแต่ละข้อของแบบสอบถามทุกชุด เพื่อนำข้อมูลจากแบบสอบถามเข้าสู่การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย
- 4) เมื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดแล้ว ผู้ศึกษาได้ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และครบถ้วนของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่เก็บข้อมูลเสร็จสิ้นไปลงรหัส (Coding) หลังจากนั้นก็ป้อนข้อมูลลงเครื่องคอมพิวเตอร์ และประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษารังนี้ผู้ศึกษาโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปและนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติดังนี้

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ค่า BMI พันธุกรรม เส้นรอบเอว (CM) และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับภาวะโภชนาการเกิน และทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารปัจจัยเอื้อ ได้แก่ ร้านขายของชำ ความสะดวกต่อการเข้าถึงระยะเวลา และทักษะในการเลือกซื้อปัจจัยเสริม ได้แก่ สื่อโฆษณา ครอบครัว และสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากรที่มีภาวะโภชนาการเกินด้วยสถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด

2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยนำเข้าแก่ความรู้เกี่ยวกับภาวะโภชนาการเกิน และทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภค อาหารปัจจัยเอื้อได้แก่ ร้านขายของชำ ความสะดวกต่อการเข้าถึง ระยะเวลา และทักษะในการเลือกซื้อ ปัจจัยเสริมได้แก่ สื่อโฆษณา ครอบครัว และสิ่งแวดล้อมกับ พฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากรที่มีภาวะโภชนาการเกิน ด้วยสถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ผลการวิเคราะห์ลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้ที่มีภาวะโภชนาการเกินในตำบลโนนตูม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา พบว่าผู้ที่มีภาวะโภชนาการเกินในตำบลโนนตูม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 52.9 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 47.1 มีอายุระหว่าง 40-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.5 โดยมีอายุเฉลี่ย 48.95 ปี มีอายุต่ำสุด 36 ปี อายุสูงสุด 59 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 32.5 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 28.3 มีน้ำหนักต่ำกว่า 60 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 58.0 ส่วนใหญ่มีส่วนสูง 150-160 เซนติเมตร คิดเป็นร้อยละ 78.7 ส่วนใหญ่มีค่า BMI สูงกว่า 24.9 กิโลกรัม ต่อตารางเมตร โดยมีค่า ส่วนใหญ่มีเครือญาติมีภาวะโภชนาการเกิน คิดเป็นร้อยละ 50.6 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เฉลี่ย 8,923.19 บาท ต่ำสุด 3,000 บาท สูงสุด 29,000 บาท ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ระดับความรู้เกี่ยวกับภาวะโภชนาการเกิน ระดับทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ระดับปัจจัยเอื้อเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ระดับปัจจัยเสริมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร และระดับพฤติกรรมการบริโภคอาหาร

ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละ ระดับความรู้เกี่ยวกับภาวะโภชนาการเกิน

(n=314)		
ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
ระดับความรู้สูง (คะแนน ≥ 10)	208	66.2
ระดับความรู้ปานกลาง (คะแนน 7 – 9)	106	33.8
ระดับความรู้ต่ำ (คะแนน ≤ 6)	0	0.0
$\bar{X} = 10.16$ S.D. = 1.34 Min. = 7 Max. = 12	314	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความรู้เกี่ยวกับภาวะโภชนาการเกินของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความรู้อยู่ในระดับสูง จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 66.2 รองลงมาคือ มีความรู้ในระดับปานกลาง จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 33.8 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 10.16 คะแนน คะแนนต่ำสุด 7 คะแนน คะแนนสูงสุด 12 คะแนน ตามลำดับ

ตารางที่ 2 จำนวน และร้อยละ ระดับทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร

(n=314)

ระดับทัศนคติ	จำนวน	ร้อยละ
ทัศนคติอยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.00)	163	51.9
ทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 1.67 – 2.33)	140	44.6
ทัศนคติอยู่ในระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.66)	11	3.5
$\bar{X} = 2.33$ S.D. = .36 Min. = 1.20 Max. = 3.00	314	100.0

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีทัศนคติการบริโภคอาหารอยู่ในระดับดี จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 51.9 รองลงมาคือ มีทัศนคติการบริโภคอาหารอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 44.6 และมีทัศนคติการบริโภคอาหารอยู่ในระดับไม่ดี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 จำนวน และร้อยละ ระดับปัจจัยเอื้อเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร

(n=314)

ระดับการปฏิบัติ	จำนวน	ร้อยละ
การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.00)	136	43.3
การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 1.67 – 2.33)	155	49.4
การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.66)	23	7.3
$\bar{X} = 2.26$ S.D. = .39 Min. = 1.10 Max. = 3.00	314	100.0

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับปัจจัยเอื้อเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 49.4 รองลงมาคือ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 43.3 และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 จำนวน และร้อยละ ระดับปัจจัยเสริมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร

(n=314)

ระดับการปฏิบัติ	จำนวน	ร้อยละ
การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.00)	18	5.7
การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 1.67 – 2.33)	157	50.0
การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.66)	139	44.3
$\bar{X} = 2.27$ S.D. = .38 Min. = 1.20 Max. = 3.00	314	100.0

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับปัจจัยเสริมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 รองลงมาคือ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 44.3 และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 จำนวน และร้อยละ ระดับพฤติกรรมการบริโภคอาหาร

(n=314)

ระดับพฤติกรรม	จำนวน	ร้อยละ
การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00)	27	8.6
การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20)	225	71.7
การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40)	62	19.7
การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60)	0	0.0
การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80)	0	0.0
$\bar{X} = 3.70$ S.D. = .36 Min. = 2.72 Max. = 4.44	314	100.0

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 71.7 รองลงมาคือ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 8.6 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมมีผลต่อพฤติกรรม การบริโภคอาหารของประชากรที่มีภาวะโภชนาการเกินในตำบลโนนตูม อำเภอชุมพวง จังหวัด นครราชสีมา

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมมีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากรที่มีภาวะโภชนาการเกินในตำบลโนนตูม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ผลการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

ตารางที่ 6 ความรู้เกี่ยวกับภาวะโภชนาการเกิน ทศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมมีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากรที่มีภาวะโภชนาการเกินในตำบลโนนตูม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา

ตัวแปร	r	P-value
ความรู้เกี่ยวกับภาวะโภชนาการเกิน	.154	.084
ทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร	.630	.000*
ปัจจัยเอื้อ	.425	.000*
ปัจจัยเสริม	.582	.000*

*หมายถึง กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 พบว่าเชื่อด้านสุขภาพพบว่าทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการบริโภคอาหาร ($r=.63$, $P\text{-value} < .05$) ปัจจัยเอื้อได้แก่ร้านขายของชำ ความสะดวกต่อการเข้าถึง ระยะเวลา และทักษะในการเลือกซื้อมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการบริโภคอาหาร ($r=.42$, $P\text{-value} < .05$) และปัจจัยเสริม ได้แก่ สื่อโฆษณาครอบครัว และสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการบริโภคอาหาร ($r=.58$, $P\text{-value} < .05$) ส่วนความรู้เกี่ยวกับภาวะโภชนาการเกินไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหาร

อภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากรที่มีภาวะโภชนาการเกินของตำบลโนนตูม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 71.7 รองลงมาคือ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 19.7 และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 8.6 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมณฑนาดี เมธาพัฒนา (2560) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักศึกษาพยาบาล

พบว่า คะแนนพฤติกรรม การบริโภคอาหารอยู่ในระดับดี และสอดคล้องกับ ลลิตา แจ่มจำรัส (2545) ได้ศึกษา พฤติกรรมการบริโภคของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีภาวะโภชนาการเกิน ในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารอยู่ในระดับมาก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากรที่มีภาวะโภชนาการเกินในตำบลโนนตูม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ทิศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากรที่มีภาวะโภชนาการเกินในตำบลโนนตูม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐธวัช เพ็ญแจ่ม และคณะ (2562) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารของเด็กที่มีภาวะโภชนาการเกิน ในโรงเรียนแห่งหนึ่ง ตำบลโชคชัย อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ทิศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ปัจจัยเอื้อต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหาร ปัจจัยเสริมต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหาร มีความสัมพันธ์ต่อ พฤติกรรมการบริโภคอาหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากทัศนคติมีความสัมพันธ์ต่อการแสดงออกของพฤติกรรมของบุคคล ถ้าคนเรามีทัศนคติที่ดีหรือทัศนคติด้านบวกกับการบริโภคอาหาร ก็จะมีผลให้มีพฤติกรรมที่ดีหรือพฤติกรรมด้านบวกในการบริโภคอาหาร ปัจจัยเอื้อเป็นปัจจัยที่อาศัยอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดพฤติกรรมโดยตรง ไม่ว่าจะเป็น ร้านขายของชำ ความสะดวกต่อการเข้าถึง ระยะเวลา และทักษะในการเลือกซื้อซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนเกิดพฤติกรรมการบริโภคอาหารของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนปัจจัยเสริมที่แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการบริโภคอาหารของกลุ่มตัวอย่างนั้นได้รับการสนับสนุนสนับสนุนจากบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เป็นผลสะท้อนให้บุคคลแสดงพฤติกรรมนั้น ซึ่งอาจช่วยสนับสนุนหรือ เป็นแรงกระตุ้นในการแสดงพฤติกรรมการบริโภคอาหารออกมา ส่วนด้านความรู้เกี่ยวกับภาวะโภชนาการเกินไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากรที่มีภาวะโภชนาการเกินในตำบลโนนตูม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของมณฑนาดี เมธาพัฒนา (2560) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักศึกษาพยาบาล พบว่าความรู้ทางโภชนาการมี สัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารทางบวกในระดับ สูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=.17, p < .00$) เนื่องด้วยบุคคลมีความรู้ที่ดีที่ถูกต้อง แต่ถ้าสิ่งแวดล้อมหรือปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความเชื่อ วัฒนธรรมของท้องถิ่นอาจเอื้อให้บุคคลไม่สามารถปฏิบัติพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ดีที่ถูกต้องได้

เอกสารอ้างอิง

ณัฐวัลย์ เพ็งแจ่ม และคณะ. (2562). “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารของเด็กที่มีภาวะโภชนาการเกิน ในโรงเรียนแห่งหนึ่ง ตำบลโชคชัย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา”. การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 6 ประจำปี พ.ศ.2562 “สังคมผู้สูงวัย : โอกาสและความท้าทายของอุดมศึกษา”. วิทยาลัยนครราชสีมา. นครราชสีมา

มณฑนาวดี เมธาพัฒนะ. (2560). “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักศึกษาพยาบาล”. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. ปีที่ 25 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน).

รังสรรค์ ตั้งตรงจิตร. (2553). โรคอ้วนและโรคเบาหวาน. ใน รังสรรค์ ตั้งตรง จิตร (บรรณาธิการ), โรคอ้วนการเปลี่ยนทางด้านโภชนาการและชีวเคมี. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร : เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.

ลลิตา แจ่มจำรัส. (2545). สถิติวิเคราะห์พฤติกรรมการบริโภคของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีภาวะโภชนาการเกิน ในจังหวัดกำแพงเพชร. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. ภาวะโภชนาการเกิน' ผลข้างเคียงต่อเด็กในช่วง

ลือคดาวน์. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก

<https://research.eef.or.th/%E0%B8%A0%E0%B8%B2>.

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา. (2561). ข้อมูลทั่วไปและสถานะสุขภาพจังหวัด

นครราชสีมา. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก

<http://www.korathealth.com/korathealth/download /attractfile /151542 52026>.

อาภรณ์ ดินาน และคณะ. (2560). “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักศึกษาพยาบาล”. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. ปีที่ 25 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน).